

Evaluation of Urban Regeneration in the Historical Context of Tabriz City with a Culture-Oriented Approach

Zeynali Azim^{1*}, A., Babazadeh Oskouei², S., Mehmani³, R., Faraji⁴, S., Rafizadeh⁵, M.,

1. Postdoctoral Student in Urban Design, Faculty of Architecture and Urban Planning, Tarbiat Dabir Shahid Rajaei University, Tehran, Iran
2. Department of Architecture, Islamic Azad University, Oskou Branch, Oskou, Iran
3. Department of Architecture, Islamic Azad University, Bostan Abad Branch, Bostan Abad, Iran
4. Department of Architecture, Islamic Azad University, Tabriz Branch, Tabriz, Iran
5. Department of Architecture, Islamic Azad University, Qazvin Branch, Qazvin, Iran

ARTICLE INFO

Keywords:

- Regeneration
- Historical context
- Tabriz
- Culture
- Modernization

Original Article

Article history:

Received: 23/04/2023

Accepted: 06/05/2023

ABSTRACT

Today, the advancement of technology has caused historical structures to deteriorate due to indiscriminate constructions. In recent decades, we have seen an increase in interest in urban regeneration in inner city areas, especially historical areas inside. Urban areas that are formed based on physical aspects are equally important based on cultural aspects. The present research intends to evaluate the reconstruction of the historical-cultural fabric of Tabriz city based on culture-oriented tools. The research method is descriptive-exploratory and survey. The statistical population of the research is the experts of Tabriz city in the field of urban development, the sample size of 40 people was selected purposefully. Structural equation technique was used for data analysis using Spss, Amos and Mplus software. The results identified three exogenous latent constructs named "Function", "Form", and "Meaning" that show the main aspects of urban regeneration of the city's historical context based on culture, among which the form factors have the highest loading with $\gamma_{\gamma=//})$ showe.. This study determined that parameters such as increasing the number and quality of urban spaces and cultural places have the greatest impact in terms of culture-oriented urban regeneration. Also, the results showed that residents' activity in cultural events helps to shape the sense of urban cultural identity and promote residents' participation in public places through culture-oriented recreation, which causes. Residents can get a unique and culture-related experience in consumption.

Copyright: © 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY). license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Citation:

Zeynali Azim, A., Babazadeh Oskouei, S., Mehmani, R., Faraji, S. and Rafizadeh, M., (2023). Evaluation of Urban Regeneration in the Historical Context of Tabriz City with a Culture-Oriented Approach, *Sustainable Development of Geographical Environment*: Vol. 5, No. 8, (51-69).
<https://doi.org/10.52547/sdge.5.8.51>

* Corresponding author E-mail address: (al.zeynaly@gmail.com) / Orcid ID: 0000-0001-5486-8452

ارزیابی بازآفرینی شهری در بافت تاریخی شهر تبریز با رویکرد فرهنگ محور

علی زینالی عظیم^{۱*}، سولماز بابازاده اسکویی^۲، رقیه مهمانی^۳، سنبل فرجی^۴، مریم رفیع زاده^۵

۱. پژوهشگر پسا دکتری طراحی شهری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران

۲. گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اسکو، اسکو، ایران

۳. گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بستان آباد، بستان آباد، ایران

۴. گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تبریز، تبریز، ایران

۵. گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قزوین، قزوین، ایران

چکیده

اطلاعات مقاله

امروز پیشرفت تکنولوژی باعث شده که در اثر ساخت و سازهای بی‌رویه بافت‌های تاریخی رو به فرسودگی بگذارند. در دهه‌های اخیر علاقه به بازآفرینی شهری در مناطق درون شهری به خصوص در مناطق تاریخی بسیار افزایش یافته است. منطقه تاریخی شهر تبریز که در اثر مدرنیته هویت فرهنگی خود را به مرور زمان از دست داده است بنابراین بازآفرینی فرهنگ محور در بافت تاریخی تبریز ضرورت دارد. تحقیق حاضر در نظر دارد که بازآفرینی بافت تاریخی - فرهنگی شهر تبریز را براساس ابزار فرهنگ محور مورد ارزیابی قرار دهد. روش تحقیق به صورت توصیفی - اکتشافی و پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری تحقیق خبرگان شهر تبریز در زمینه شهرسازی می‌باشد که حجم نمونه ۴۰ نفر به صورت هدفمند انتخاب شدند. برای تحلیل داده از تکنیک معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار Spss و Amos و Mplus استفاده شد. نتایج سه سازه پنهان برونزا به نام‌های "عملکرد"، "فرم"، و "معنا" را شناسایی کرد که جنبه‌های اصلی بازآفرینی شهری بافت تاریخی شهر را براساس فرهنگ محور نشان می‌دهد که در میان آن‌ها، عوامل فرم بیش‌ترین بارگذاری را با $(\gamma=0/85)$ نشان دادند. این مطالعه مشخص کرد که پارامترهایی مانند افزایش تعداد و کیفیت فضاهای شهری و مکان‌های فرهنگی بیشترین تاثیر را فرم از نظر بازآفرینی شهری فرهنگ محور دارند. همچنین نتایج نشان داد فعالیت ساکنان در رویدادهای فرهنگی به شکل‌دهی حس هویت فرهنگی شهری و ارتقای مشارکت ساکنان در مکان‌های عمومی از طریق باز آفرینی فرهنگ محور کمک می‌کند که باعث می‌شود. ساکنین بتوانند یک تجربه منحصر به فرد و مرتبط با فرهنگ در مصرف به دست آورند.

واژه‌های کلیدی:

- بازآفرینی
- بافت تاریخی
- تبریز
- فرهنگ
- مدرنیته

مقاله: پژوهشی

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۱۶

Copyright: © 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY). license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

استناد:

زینالی عظیم، ع.، بابازاده اسکویی، س.، مهمانی، ر.، فرجی، س. و رفیع زاده، م. (۱۴۰۲). ارزیابی بازآفرینی شهری در بافت تاریخی شهر تبریز با رویکرد فرهنگ محور، توسعه پایدار محیط جغرافیایی: سال ۵، شماره ۸، (۵۱-۶۹).
<https://doi.org/10.52547/sdgc.5.8.51>

مقدمه

فرهنگ مفهوم و ارزش زندگی، رویکرد به زندگی و خلق معنا را در بر می‌گیرد. بنابراین، فرهنگ به "عزت نفس" یک منطقه کمک می‌کند و یک جامعه را از نظر اجتماعی توسعه می‌دهد. علاوه بر این، منبعی برای اطمینان و امنیت مردم است (Hui and Bowen, 2023). طرح‌های شهری و مدل‌های جدید توسعه اقتصادی شهری در ۲۰ سال گذشته که همراه با موج پنجم توسعه اقتصادی ظهور کرده‌اند (Liu, 2019). و به‌طور فزاینده‌ای، پیشرفت‌های قابل توجهی در درک ما از توسعه فرهنگی، طراحی‌های شهری، اقتصاد و چرخه‌های زندگی، از تلاش‌های اولیه برای پذیرش فرهنگ و هنر برای دستیابی به بازآفرینی شهری تا فضای عمومی، هنر عمومی و احیای خیابان‌ها و توسعه صنایع فرهنگی به دست داده است (Tajtková and Olejárová, 2021). بازآفرینی مبتنی بر فرهنگ پایدار به مشارکت عمومی و مشارکت مستمر مردم، پذیرش و مالکیت امکانات، فعالیت‌ها و پروژه‌های فرهنگی متکی است (قره بگلو و همکاران، ۱۴۰۰). در نهایت، سیاست‌های فرهنگی باید یکپارچه شده و در ابعاد چندگانه برنامه‌ریزی فضایی گنجانده شوند. از طرفی روند نوسازی شهری در بسیاری از کشورهای در حال توسعه طی چند دهه گذشته، ساخت هویت فرهنگی در مناطق تاریخی شهرها را نادیده گرفته است (Liu and Qin, 2023). در طی این فرآیند، منابع فرهنگی در بافت تاریخی - فرهنگی شهرها همچنان پراکنده و ناپدید می‌شوند و در جایی که فرهنگ شهری می‌تواند ریشه بگیرد، بناهای کمی باقی مانده است (مفیدی و قاسم شریفی، ۱۳۹۸). این پدیده نه تنها منجر به تضعیف هویت فرهنگی شهر می‌شود، بلکه حفظ بافت فرهنگی شهر را نیز دشوار می‌سازد، که تا حدودی باعث می‌شود شهر قدیمی و تاریخی شهر تبدیل به یک مکان فراموش شده شود. نظریه نوسازی شهری پس از جنگ، با توجه به مقتضیات آن زمان، مورد توجه و به‌طور مستمر در برنامه‌های شهری به آن تاکید شد (Park et al, 2022). پیش از دهه ۱۹۶۰، نوسازی شهری، برای حل مشکل فقر شهری، عمدتاً بر روی سکونتگاه‌های غیررسمی در شهرها متمرکز بود. بعد از آن، توسعه مجدد شهری بازار - محور، جایگاه غالب در توسعه شهری را به خود اختصاص داد، و تحریک سرزندگی اقتصادی درونشهر هدف اصلی در آن زمان بود (مرادی و همکاران، ۱۳۹۸). در پایان قرن گذشته، بازآفرینی شهری پایدار، که به حفاظت از ارزش‌های تاریخی - فرهنگی و حفظ بافت اجتماعی اهمیت می‌داد، به تدریج تبدیل به جریان اصلی شد. منطقه ۸ تبریز هم به عنوان بافت تاریخی - فرهنگی شهر می‌باشد که در روند مدرنیته شدن و نوسازی شهری دچار تحولات زیادی شده و بسیاری از آثار تاریخی - فرهنگی منطقه یا از بین رفته‌اند یا به حالت رکود و سکون در آمده‌اند. بنابراین در این مطالعه، بازآفرینی شهری فرهنگ محور با در نظر گرفتن بهبود فضای فیزیکی و میراث فرهنگی در شهر تبریز و با توجه به رابطه مرتبط آن‌ها به عنوان بنای توسعه شهری، مورد بررسی قرار خواهیم داد.

مبانی نظری و پیشینه

آروین و همکاران، (۱۴۰۱)، در ارزیابی بهره‌گیری از قابلیت‌های هنر عمومی در بازآفرینی فرهنگ مبنا در محله عودلاجان، نتایج نشان می‌دهد هنر عمومی دائمی و موقت باعث توسعه اقتصادی، توسعه زیبایی‌شناسی کالبدی و توسعه اجتماعی - فرهنگی در محله عودلاجان می‌شوند که از این میان در هنر عمومی دائمی شاخص کافه و رستوران بیشترین و پل کمترین تأثیر را دارد. اردلان و همکاران (۱۴۰۱)، در ارائه الگوی گردشگری خلاق مبتنی بر رویکرد بازآفرینی فرهنگ محور با تأکید بر ایده شهر خلاق، نتایج نشان داد که الگوی گردشگری خلاق می‌تواند، با بهره‌گیری از تمرکز فرهنگی بر ظرفیت بالقوه فرایندهای خلاق در بافت تاریخی شهر خلاق سنجند، سبب رشد اقتصاد خلاق شود و امکان مشارکت بین گردشگران و ساکنان را فراهم آورد. بهرامی و همکاران (۱۴۰۱)، در سنجش تأثیر مولفه‌های بازآفرینی فرهنگ مبنا بر توسعه پایدار گردشگری در بافت فرسوده تاریخی شهر اصفهان، دریافتند که بین بازآفرینی فرهنگ مبنا و توسعه پایدار گردشگری همبستگی قوی و رابطه مستقیم وجود دارد و این دو شاخص بر یکدیگر تأثیر گذارند. همچنین متغیر مستقل بیشترین همبستگی را به ترتیب با شاخص امکانات خدماتی و رفاهی، زیست محیطی، اجتماعی، مدیریت شهری، فرهنگی،

تکنولوژی و کالبدی دارد. سلیمانیان و همکاران (۱۴۰۱)، در ارزیابی عوامل مؤثر بر گردشگری در بافت تاریخی با رویکرد بازآفرینی فرهنگ مبنا در شهر بابلسر، یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که بازآفرینی فرهنگ مبنای بافت تاریخی شهر، عاملی در توسعه گردشگری پایدار شهر بابلسر است و از طریق تقویت عوامل مؤثر بر آن (فرهنگ بومی و صنایع خلاق محلی، هنر، صنایع دستی سنتی و حفظ ساختمان‌های تاریخی) تحقق‌پذیر است. ابراهیمی قربانی و همکاران (۱۴۰۰)، در شناسایی استراتژی‌های بازآفرینی فرهنگ مبنا در محدوده‌های تاریخی شهرهای در محله فیض‌آباد کرمانشاه، اظهار می‌دارند که مبتنی بر فرایند پیشنهادی این پژوهش در محله فیض‌آباد کرمانشاه چهار استراتژی نقش‌آفرینی بازیگران محلی، ارتقاء کیفیت محیط شهری، استفاده مجدد از ابنیه با ارزش و ساختمان‌های کنار گذاشته شده و توسعه مختلط، در دسته اول اولویت قرار می‌گیرند. کارا و ایرانمنش (۲۰۲۳)، مدل‌سازی و ارزیابی بازآفرینی شهری پایدار برای محله‌های شهری تاریخی از طریق فرآیند تحلیل سلسله‌مراتبی، بیان می‌کنند. افزایش سریع جمعیت و فشار برای توسعه مجدد شهری باعث از بین رفتن بافت‌های تاریخی - فرهنگی شهرها شده است. بنابراین برای حفظ میراث تاریخی - فرهنگی شهرها باید از بازآفرینی شهری پایدار بر مبنای فرهنگ استفاده کرد. دیائو و لوو (۲۰۲۲)، در مطالعه بازآفرینی شهری فرهنگ محور: روایت مکان در مورد شهر هایان، به ارائه رویکردی جدید می‌پردازند و آن اینکه روایت مکان، با بازآفرینی شهری فرهنگ محور و توسعه پایدار به بهبود کیفیت مناطق تاریخی و بافت‌های با ارزش در داخل شهرها منجر خواهد شد. ندوسین و کرکلش (۲۰۲۲)، در بازآفرینی فرهنگ محور در شهر صنعتی براون‌فیلد صربستان، به این نتیجه رسیدند که شهرهای پساسوسیالیستی فاقد تجربه در استفاده از بازآفرینی شهری فرهنگ محور، نیازمند رویکردی ادراکی، اجتماعی، و آگاهانه محلی به بازآفرینی (پایدار) مبتنی بر فرهنگ مکان‌های فعال هستند. چپو و همکاران (۲۰۱۹)، در مطالعه استراتژی بازآفرینی شهری مبتنی بر فرهنگ دریافتند که ارزیابی استراتژی‌های مدیریت و عملکرد ایستگاه‌های بازآفرینی شهری در شهر تایپه، در نتیجه پذیرش بازآفرینی شهری یک مفهوم چندوجهی است. بازآفرینی شهری علاوه بر نوسازی محیط‌ها، فضاها و ساختمان‌های شهری، اقتصاد، جامعه، علوم انسانی و اکوسیستم‌های طبیعی را نیز مورد توجه قرار می‌دهد. هدف آن احیای بافت‌های قدیمی شهرها، افزایش عملکرد شهری و دستیابی به توسعه پایدار از طریق راهبردهای بازآفرینی شهری، مانند بازآفرینی شهری مبتنی بر فرهنگ است. این امر با هدف تسهیل توسعه محیط‌های اطراف از طریق جذب استعدادهای خلاق و صنایع خلاق فرهنگی در منطقه و همزمان ایجاد فضاها و محیط‌ها، جذب استعدادهای نمایانند و بازاریابی ویژگی‌های بومی و حفظ بافت‌های تاریخی و فرهنگی در نظر گرفته شده است.

بازآفرینی شهری

بازآفرینی فرهنگ محور شهری: بازآفرینی شهری به چشم‌انداز و اقدامی جامع و یکپارچه که منجر به حل مشکلات شهری می‌شود و به دنبال بهبود پایداری در وضعیت اقتصادی، کالبدی، اجتماعی و زیست‌محیطی منطقه‌ای است که دستخوش تغییر شده است اطلاق می‌شود (Williams, 2023). یک حوزه تجربی از سیاست و عملکرد است، در یک محیط پیچیده با بازیگران متعدد و مسائل متضاد ذاتی عمل می‌کند. (رحیمی و حیدری، ۱۴۰۲). مداخله بازآفرینی شهری مبتنی بر تحلیل دقیق شرایط کالبدی، اجتماعی، اقتصادی و محیطی منطقه است (Pazzini et al, 2023). استراتژی یکپارچه برنامه‌ریزی و پیاده‌سازی با استفاده بهینه از ویژگی‌های موجود در محل و اهداف قابل اندازه‌گیری واضح ایجاد می‌شود (Kim et al, 2023). در فرایند بازآفرینی شهری، فرهنگ می‌تواند اشاره به هر چیزی شامل: معماری ساختمان‌های تاریخی و جاذبه‌ها، هنرهای بصری و نمایشی، جشنواره‌ها و رویدادها، سرگرمی‌ها و اوقات فراغت و همچنین شیوه زندگی مردم داشته باشد (Kim and Kim, 2022). فرایند بازآفرینی و نقشی که فرهنگ در این فرایند بر عهده می‌گیرد بسته به میزان نوع و نحوه مداخله برنامه‌های فرهنگی می‌تواند اشکال مختلفی را به خود بگیرد که سه الگوی مختلف می‌توان برای آن برشمرد: فرهنگ و بازآفرینی، بازآفرینی فرهنگی و بازآفرینی فرهنگ مبنا (Chiu et al, 2019). بازآفرینی فرهنگ محور شهری ریشه در منشور آتن دارد، یعنی مفهوم "حفاظت از بناهای تاریخی". این امر به تدریج مورد پذیرش دولت‌های مختلف قرار گرفت. اما در منشور ونیز به اوج خود می‌رسد. قبل از منشور ونیز، اهداف حفاظت

اغلب محدود به "اشیا"، یعنی "تمام مواد فیزیکی مکان، از جمله عناصر، قطعات، محتوا و غیره" بودند (Portillo and Wagner, 2021). منشور ونیز در سال ۱۹۶۴ مفهوم "شرایط یکپارچگی" را مطرح کرد که علاوه بر ساختمان‌ها و سازه‌ها، محیط شهری یا روستایی که در آن شواهد یک تمدن خاص وجود دارد، باید به توسعه فرهنگی آن نیز توجه شود (Kara and Iranmanesh, 2023). بازآفرینی شهری فرهنگ محور ایده‌های جدیدی برای پرداختن به مشکل بافت‌های درون شهر ارائه می‌کند. اقدامات اولیه بازآفرینی درون شهر با افول درون شهر و رکود ساختاری اقتصاد شهری همراه بود که کشورهای غربی در دهه ۱۹۸۰ با آن مواجه شدند. تمرکز نوسازی شهری در آن زمان بر سطح اقتصادی بود. با این حال، ایده تقویت اقتصاد شهری با ساخت تسهیلات تجاری در مقیاس بزرگ در بافت اصلی شهر، بافت تاریخی - فرهنگی شهر را از بین برده است (Liu and Qin, 2023). این مدل توسعه شهری که بر ترویج بازآفرینی شهری توسط سیاست فرهنگی تاکید می‌کند، از دهه ۱۹۹۰ بر توسعه شهرهای آسیایی، مانند عمل در سنگاپور و هنگ‌کنگ، تاثیر داشته‌است (Hui and Bowen, 2023). بازآفرینی فرهنگ مبنا را می‌توان اصلی‌ترین رویکرد بازآفرینی شهری در دو دهه اخیر دانست؛ کاربست فرهنگ در جایگاهی راهبردی و با هدف دستیابی به سازوکار اقتصادی و پر رونق که می‌تواند متضمن اهداف توسعه‌ای باشد و چهره‌ای فرهنگ‌گرا برای شهرها ترسیم کند (پورذکریا و همکاران، ۱۳۹۸؛ مولائی و محمدزاده، ۱۴۰۰). این رهیافت به کالبد دیروز احترام می‌گذارد و بر همخوانی ساختارهای نو با ساختارهای دیروز، می‌افزاید و محتوا و کارکردی را ارائه می‌دهد که روستا ساخت آن جریان فرهنگی و اجتماعی و زیرساخت آن، سازوکار اقتصادی و پربازده است (Diao and Liu, 2022). این ایده، چارچوب مفهومی کلی و جدید را برای حمایت از هنر، فرهنگ و نیز تحقیقات مهم‌تر فراهم کرده است و می‌تواند از طریق انواع بسیاری از ابزارها از جمله معماری، ساختمان‌های میراثی، جشنواره‌ها، رویدادها و هنرهای نمایشی دنبال شود در واقع رویدادهای عمده به‌طور ویژه به عنوان کاتالیزور مؤثر برای فرایندهای بازآفرینی شهری دیده شده‌اند؛ زیرا آنها قادر به ادغام استراتژی‌های گردشگری همراه با برنامه‌ریزی شهری بوده و می‌توانند اعتماد به نفس، غرور و افتخار جامعه محلی را افزایش دهند. با کنکاشی در تعاریف آورده شده می‌توان استدلال کرد که بازآفرینی فرهنگ مبنا اقدامی جامع و یکپارچه است که با تأکید بر مکاشفه در عوامل به وجود آورنده زوال شهری، به دنبال اصلاح شرایط و دستیابی به نوعی بهبود مستمر و کیفی در وضعیت کالبدی، اجتماعی، فرهنگی، زیست محیطی و اقتصادی شهر یا بخشی از آن است (Nedun et al., 2022). تفاوت اساسی این رویکرد با سایر رویکردهای اخیر بازآفرینی شهری، تمرکز بر فرهنگ به عنوان کاتالیزور و هدایت‌کننده فرایند بازآفرینی است (ابراهیمی قربانی و همکاران، ۱۴۰۰). مهم‌ترین ادعای این رویکرد، ایجاد پایگاهی با ثبات برای خلق جریان‌های سازنده اقتصادی و در نتیجه رونق اقتصادی شهر است و به این منظور بر اصولی از قبیل ایجاد رویکردی استراتژیک برای حفاظت از منابع موجود، مانند منابع طبیعی، کالبدی و انسانی و همچنین خلق ثروت و منابع جدید، سرمایه‌گذاری در جنبه‌های روستا ساختی بازآفرینی از قبیل امکانات فرهنگی اجتماعی و نیز جنبه‌های زیرساختی همچون زیرساخت‌های کالبدی و زیرساخت‌های اقتصادی مانند کارآفرینی، اشتغال و کسب و کار تأکید دارد تا ضمن خلق چهره‌ای فرهنگ‌گرا برای شهر، موجبات رونق سازوکار اقتصاد شهری را فراهم آورد (Chiu et al., 2019). امروزه، تحولات چشمگیری در روشی که در آن ارزش‌های اقتصادی و اجتماعی تولید می‌شوند وجود دارد (Lei, 2021)، زیرا فرهنگ نقش جدیدی در این فرآیند ایفا می‌کند (آروین و همکاران، ۱۴۰۱). برخی محققان بر این باورند که دیگر فرهنگ نباید به عنوان بخش حاشیه‌ای اقتصاد در نظر گرفته شود، بلکه باید به عنوان یکی از موتورهای بالقوه اقتصاد تجربی در حال ظهور در نظر گرفته شود (بهرامی و همکاران، ۱۴۰۱). اشکال جدید اقتصاد که مصرف تجربی را تشویق می‌کنند، خواستار مفهوم و کیفیت جدید فضای شهری هستند، که به فرهنگ اجازه می‌دهد تا نقش مهم‌تری را در جامعه معاصر ایفا کند (اردلان و همکاران، ۱۴۰۱).

اصول بازآفرینی شهری فرهنگ محور

اصول بازآفرینی شهری فرهنگ محور که می‌تواند به توسعه شهری منجر شود به قرار زیر هستند (Diao and Liu, 2022):
 - مصرف هنری و فرهنگی: (مانند نمایش‌ها، رویدادها، کنسرت‌ها، جشنواره‌ها و نمایش‌ها و غیره) می‌تواند با جذب مردم

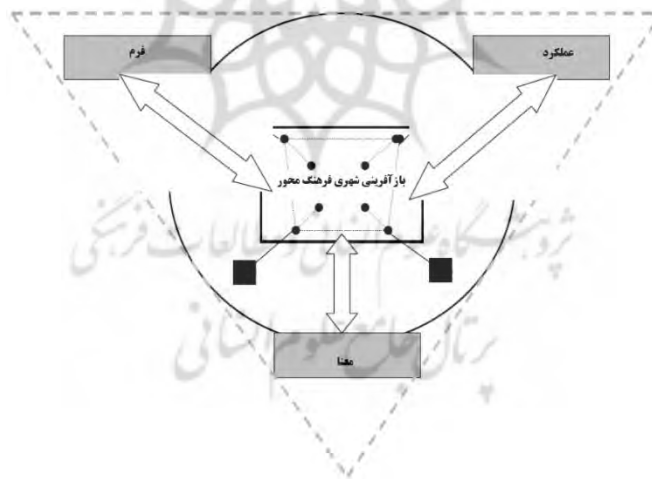
در یک منطقه که سپس از سایر امکانات «غیرفرهنگی» استفاده می‌کنند، به ایجاد فعالیت‌های اقتصادی دیگر کمک کند. کافه‌ها، هتل‌ها و وسایل حمل و نقل عمومی و غیره. به این ترتیب مکان‌های فرهنگی به‌عنوان یک کاتالیزور برای فعالیت و سرمایه‌گذاری عمل می‌کنند.

- تولید فرهنگی: چارچوب زمانی مصرف فرهنگی به ساعت خاصی محدود نمی‌شود. به عبارت دیگر، فعالیت فرهنگی می‌تواند به عنوان پایه‌ای برای اقتصاد عصرگاهی مورد استفاده قرار گیرد، زیرا می‌تواند مردم را نه تنها به مکان‌های مختلف، بلکه در زمان‌های مختلف از طریق مواردی مانند ساعات کاری طولانی‌تر مغازه‌ها، تئاتر عصرانه، کلوب‌های شبانه و ... به توسعه به فعالیت اقتصادی کمک می‌کند (Tajtaková and Olejárová, 2019). این امر با ایجاد طیف و ترکیبی از کاربری‌ها و فعالیت‌ها در یک منطقه به دست می‌آید که از یکدیگر حمایت و تقویت می‌کنند و به بازسازی مناطق متروکه قبلی از طریق تبدیل املاک به کاربری‌های فرهنگی کمک می‌کنند. بنابراین محله‌های فرهنگی ایجاد می‌شود (Jalalaa, 2017).

- رویدادهای فرهنگی: فرهنگ نیز با ارائه محتوا برای فعالیت، با استفاده از برنامه‌های محرک فرهنگی برای ایجاد مناطق شهری پرنشاط، نقش مهمی ایفا می‌کند. رویدادها در فضاهای عمومی، میداين و پارک‌ها در معنا بخشیدن و در نتیجه سرزندگی به آن فضاها کمک می‌کنند. بدین ترتیب فرهنگ در ترکیب با محیط ساخته شده به ایجاد مکان کمک می‌کند (Hui and Bowen, 2023).

- هویت بخشی به شهر: فرهنگ جزء حیاتی قلمرو عمومی شهری است، زیرا فضاها، خیابان‌ها و میداين آن همگی به ایجاد هویت یک شهر کمک می‌کنند (Park et al, 2022).

با توجه به مطالب ارائه شده تحقیق حاضر برای اولین بار در شهر تبریز با رویکرد فرهنگ محور با تحلیل عاملی و تکنیک معادلات ساختاری انجام گرفته که یافته‌های تحقیق می‌تواند کمک زیادی به برنامه‌ریزان در رابطه با ارتقا کیفیت بافت تاریخی - فرهنگی شهر تبریز با نظریه روایت مکانی بکند.

شکل ۱: مدل مفهومی تحقیق

روش‌شناسی

روش تحقیق به صورت توصیفی - اکتشافی، پیمایی بوده و بر مبنای پرسشنامه محقق یافته است و مولفه‌ها و شاخص‌های مورد بررسی در جدول ۱ آورده شده است. جامعه آماری تحقیق خبرگان شهر تبریز است و حجم نمونه شامل ۴۰ نفر می‌باشد که شامل ۲۰ نفر از اساتید شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری و ۲۰ نفر هم از مدیران و متخصصان در رابطه با بافت تاریخی شهر تبریز می‌باشد.

جدول ۱: متغیرهای برونزا و درونزای مورد بررسی تحقیق

متغیر مکنون برونزا	متغیر آشکار برونزا
ξ ₁	x1 توسعه کاربری‌های مختلط (تنوع مشاغل و نیروی کار)
	x2 مشارکت روزافزون بخش خصوصی و عمومی و گروه‌ها و انجمن‌های داوطلبانه
	x3 بهبود و افزایش سرمایه اجتماعی (معیارها و شبکه‌هایی که عملکرد جمعی را امکان‌پذیر می‌سازند).
	x4 افزایش فرصت‌های عرضه شده به جمعیت محلی برای افزایش مشارکت اجتماعی
	x5 دخالت مستقیم شهروندان در ایجاد رویدادها و فعالیت‌های فرهنگی
	x6 استفاده مجدد از ابنیه خالی
ξ ₂	x7 سرمایه‌گذاری درونی (بخش خصوصی - عمومی)
	x8 افزایش تعداد و کیفیت فضاهای شهری و مکان‌های فرهنگی
	x9 الگوهای حمل و نقل مناسب
	x10 حفظ پیوند کالبدی میان عناصر قدیمی و جدید
ξ ₃	x11 ادغام ایده‌های فرهنگی در برنامه‌های آینده
	x12 تغییر نگرش و ادراک ساکنین از محل سکونت خویش
	x13 تقویت اعتماد به نفس و اشتیاق در افراد
	x14 تحول و دگرگونی اعتبار یک مکان و ساکنین آن
	x15 برخورداری از حس تاریخ و پیشرفت (گذشته، حال و آینده)
	x16 دلبستگی به مکان
متغیر مکنون درونزا	متغیر آشکار درونزا
H	11 بازآفرینی بافت
	22 تاریخی شهر تبریز
	33 معنا

(منبع: پورذکریا و همکاران، ۱۳۹۸؛ مولائی و محمدزاده، ۱۴۰۰؛ قربانی ابراهیمی و همکاران، ۱۴۰۰؛ بهرامی و همکاران، ۱۴۰۱؛ Kara and Iranmanesh, 2023, Diao and Liu, 2022, ded uccin and c ršlšešš 2022, Chiu et al, 2019, Tajtáková and Olejárová, 2019)

در این تحقیق برای تحلیل داده‌ها از روش معادلات ساختاری استفاده شد. روش معادلات ساختاری تکنیک تحلیل قدرتمندی است که روابط بین چندین متغیر را توضیح می‌دهد. معادلات ساختاری قادر به بررسی بیش از یک رابطه به‌طور هم‌زمان است که متفاوت از سایر آزمون‌های چند متغیره است. مدل سنجش و مدل ساختاری دو جزء اصلی معادلات ساختاری هستند. مدل سنجش به بررسی رابطه بین مؤلفه‌های سنجیده شده و متغیر مکنون می‌پردازد، در حالی که مدل ساختاری به سنجش روابط بینابینی در بین متغیرهای مکنون می‌پردازد برای درک مفهومی بهتر این مدل، متغیرهای مکنون به دو نوع تقسیم می‌شوند: متغیرهای درونزا و برونزا. معادلات ساختاری به کمک مدل پایه رابطه ۱ تعریف می‌شود.

رابطه ۱)

$$\eta = B.\eta + \tau.\xi + \zeta,$$

در این رابطه، $\eta - m \times 1$ بردار متغیرهای درونزای مکنون $B - m \times m$ ، ماتریس ضرایب β متناظر با

متغیرهای درونزای مکنون، $\tau - m \times n$ ماتریس ضرایب متناظر با متغیرهای برونزای مکنون، $\xi - n \times 1$ بردار

متغیرهای برونزای مکنون و $\zeta - m \times 1$ بردار اصطلاحات خطای مربوط با متغیرهای درونزاست.

این مدل سنجش را می‌توان به کمک معادله پایه ۲ و ۳ نشان داد.

رابطه ۲)

$$x = \Lambda_x.\xi + \delta;$$

رابطه ۳)

$$y = \Lambda_y.\eta + \varepsilon,$$

در این رابطه، X بردارهای ستون q مرتبط با متغیرهای برون‌زای مشاهده شده، δ بردارهای ستون q مرتبط با خطاهای برون‌زای مشاهده شده، $\Delta\gamma$ ماتریس ضریب ساختاری $q \times n$ مربوط به اثرات متغیرهای برون‌زای مکنون بر متغیرهای مشاهده شده، γ بردارهای ستون p مرتبط با متغیرهای درون‌زای مشاهده شده، ϵ بردارهای ستون p مرتبط با خطاهای درون‌زای مشاهده شده و $\Delta\gamma$ ماتریس ضریب ساختاری $p \times m$ مربوط به اثرات متغیرهای درون‌زای مکنون بر متغیرهای مشاهده شده است. معادلات ساختاری را می‌توان با استفاده از تکنیک‌های تحلیل کواریانس مشاهده شده مانند حداقل مربعات تعمیم‌یافته (GLS)، احتمال بیشینه - کمینه (ML)، حداقل مربعات موزون (WLS) و غیره تخمین زد. در بین روش‌های تحلیل کواریانس متفاوت، روش کمینه (ML) رایج‌ترین روش استفاده شده است. این مطالعه به متغیرهای مکنون می‌پردازد از جمله عملکرد، معنا و ... که امکان سنجش مستقیم و میدانی آن‌ها نیست ولی امکان سنجش آن‌ها با استفاده از مجموعه‌ای از مؤلفه‌ها در پرسشنامه‌ای به نام متغیرهای مشاهده شده یا متغیرهای سنجشی وجود دارد. چون که تکنیک‌های OLR (رگرسیون خطی عادی) قادر به تعامل با مفاهیم مکنون نیستند، معادلات ساختاری برای تحلیل به کار رفته است. با استفاده از معادلات ساختاری، امکان تعیین رابطه بین این مفاهیم در کنار مؤلفه‌های مرتبط با آن‌ها در مدل و در نهایت تحلیل هم‌زمان آن‌ها وجود دارد (Awang, 2012). در نتیجه، معادلات ساختاری تکنیک آماری مناسبی برای مطالعه حاضر به شمار می‌رود.

مراحل تحلیل روبه

این تحقیق از روش گام به گامی برای توسعه مدل معادلات ساختاری (ESM) بهره برده است. این فرایند اساساً شامل ۵ مرحله می‌شود.

گام اول این مطالعه شامل مطالعه پایلوتی (مطالعه پایلوت یا مطالعه مقدماتی به مقیاس کوچکی از یک مطالعه کامل و یا پیش‌آزمونی برای یک ابزار خاص نظیر پرسشنامه یا راهنمای مصاحبه، اطلاق می‌گردد. مطالعه مقدماتی می‌تواند در پژوهش‌های کیفی، کمی و حتی ترکیبی انجام گیرد) است که برداشت‌ها در مورد بازآفرینی بافت تاریخی و جنبه‌های متفاوت بازآفرینی فرهنگ محور در شهر تبریز را ثبت می‌کند و به ارزیابی نگرش‌های متخصصان در زمینه بازآفرینی شهری بافت‌های تاریخی با رویکرد فرهنگ محور می‌پردازد. پرسشنامه‌ای دقیق با استفاده از مطالعات قبلی و ابزارهای تحقیق قبلی در زمینه بازآفرینی تهیه شد. مطالعه پایلوتی انجام شد تا زمان لازم برای پاسخ دادن به پرسشنامه و میزان پیچیدگی سؤالات طرح شده از پاسخ‌دهندگان مشخص شود. بعد از مطالعه پایلوت، در پرسشنامه با حذف و جایگزینی برخی عوامل براساس بازخورد ارائه شده توسط متخصصان اصلاح شد.

گام دوم: مصاحبه با استفاده از پرسشنامه اصلاح شده است. نمونه‌گیری به صورت هدفمند است. پرسشگری از خبرگان که شامل اساتید شهرسازی و طراحی شهری و مدیران شهری در زمینه بافت تاریخی هستند دریافت شدند. در نتیجه ۴۰ نمونه پرسشنامه کامل جمع‌آوری شدند.

گام سوم: این مطالعه انجام تحلیل عامل اکتشافی (EFA) برای ارزیابی امتیازات خبرگان در رابطه با بازآفرینی بافت تاریخی شهری با رویکرد فرهنگ محور است. این فرایند مبتنی بر تحلیل جزء اصلی (PCA) و تحلیل پایایی با استفاده از آلفای کرونباخ بود. تحلیل اکتشافی در تعیین روابط بین متغیرهای اکتشافی، ارزیابی جهت روابط بین متغیرهای توضیحی و برون‌دادی و گروه‌بندی ویژگی‌های متفاوت براساس ادراک‌های خبرگان به کار می‌رود. آلفای کرونباخ تکنیکی برای سنجش پایایی پرسشنامه به کمک سؤالات مقیاس لیکرت چندگانه است که برای سنجش متغیرهای مکنون به کار می‌روند. در اینجا مقادیر $0/7$ یا بالاتر نشانگر پایایی خوب است. در اینجا تخمین زده می‌شود که چطور مجموعه‌ای از سؤالات به سنجش عامل تک‌بعدی خاصی می‌پردازد. بررسی کفایت با انجام آزمون KMO (کایزر-میر-اولکین) انجام شد. مقادیر KMO بین $0/8$ و 1 نشان می‌دهد که نمونه‌گیری کافی است.

در گام چهارم: آزمون نرمال بودن انجام شد تا نرمال بودن داده‌ها از طریق سنجش چولگی و کشیدگی هر مؤلفه بررسی شود. مقدار کافی چولگی و کشیدگی بین ۲- و ۲+ نشان می‌دهد که مجموعه داده‌ها توزیع نرمالی دارد. آزمون نرمالیته تأیید کننده مناسب بودن این متغیر برای دیدگاه معادلات ساختاری است.

گام پنجم: شامل تحلیل مسیر یا معادلات ساختاری برای آزمون روابط پیش‌بینی شده بین مفاهیم مدل پیشنهادی است. مدل پایه با استفاده از EFA ایجاد شد و از آن برای مدل‌سازی بازآفرینی بافت تاریخی با رویکرد فرهنگ محور متصوره خبرگان به‌عنوان تابعی از کواریات‌ها از طریق معادلات ساختاری به کار رفت. روش ML برای تخمین سیستم معادلات ساختاری به کار می‌رود. معادلات ساختاری به تحلیل ضرایب ساختاری و شاخص‌های برازش می‌پردازد. تنوعی از شاخص‌ها برای بررسی نیکویی برازش مدل‌های ساختاری به کار می‌رود و حداقل یکی از شاخص‌های برازش هر مقوله برازش مدل باید به کار برود. مدل نهایی با تکرار پیوسته مدل تا به دست آمدن شاخص‌های برازش قابل قبول تکرار حاصل می‌آید.

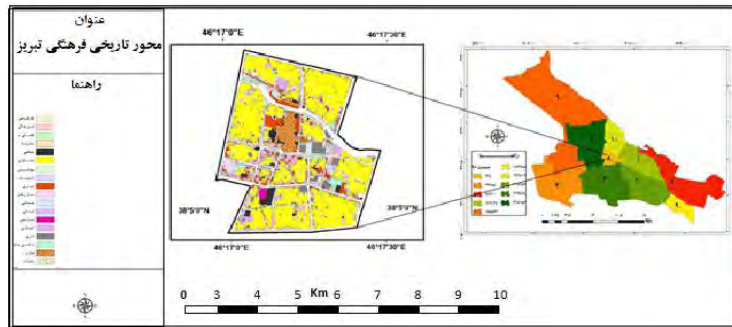
طراحی پرسشنامه

گام‌های مختلفی برای طراحی پرسشنامه برداشته شدند. اولین گام در طراحی پرسشنامه تصمیم‌گیری در مورد اطلاعاتی بود که باید براساس اهداف مدنظر جمع‌آوری می‌شدند. فهرستی از سؤالات تدوین شده در آن پرسشنامه گنجانده شدند. عبارت‌های گنجانده شده در سؤالات به‌گونه‌ای تعریف شدند که سؤالات به نکات مدنظر نزدیک‌تر باشند. در مرحله بعد، فرمت پاسخ مشخص شد و مطالعه حاضر از پاسخی با مقیاس لیکرت بهره برد که رتبه‌ای با مقیاس ۱ تا ۵ می‌داد. در نهایت، مرور پرسشنامه با انجام مطالعه پایلوت انجام شد. مطالعه پایلوت ۵۰ نمونه انجام شد تا میزان پیچیدگی و کل زمان لازم برای پاسخ دادن به سؤالات مشخص شود. بعد از مطالعه پایلوت، محدودیت‌ها، عدم‌کفایت‌ها و نواقص پرسشنامه مشخص شدند. سپس پرسشنامه با حذف و جایگزینی برخی عوامل و همچنین تغییر الگوی سؤالات براساس بازخورد ارائه شده توسط اساتید و متخصصین تعدیل شد. این مطالعه از همسانی درونی برای بررسی پایایی مؤلفه‌ها در ابزار تحقیق پیشنهادی بهره برد. در اینجا تخمین زده شد که چطور مجموع سؤالات مطرح شده به سنجش عامل اصلی می‌پردازند. از آلفای کرونباخ برای بررسی پایایی مقیاس به کار گرفته شده در پرسشنامه به کار رفت. مقدار آلفای کرونباخ برابر ۰/۷ (یا بیشتر) نشان می‌دهد که پرسشنامه به کار رفته پایا است. ابزار تحقیق شامل ۳ بخش بود. بخش اول به جمع‌آوری اطلاعات در مورد ویژگی‌های اجتماعی- فردی پرداخت از جمله سن، جنسیت، شغل، سواد و درآمد. بخش دوم به جمع‌آوری داده در مورد ویژگی‌های بافت تاریخی و بازآفرینی شهری پرداخت. بخش سوم بر برداشت متخصصان و اساتید تمرکز شد و به جمع‌آوری اطلاعات در مورد بازآفرینی شهری فرهنگ محور می‌پردازد. از پاسخ‌دهندگان خواسته شد پاسخ خود را در مقیاس لیکرت ۵ امتیازی (از خیلی کم تا خیلی زیاد) مشخص کنند. ویژگی‌های بازآفرینی فرهنگ محور در این تحقیق با مرور چندین راهنمای بازآفرینی شهری، برای ارزیابی مشخص شدند. ویژگی‌های در نظر گرفته شده در جدول ۱ آورده شده است.

محدوده مورد مطالعه

شهر تبریز مرکز استان آذربایجان شرقی در ناحیه شمال غربی آن واقع شده است. شهر تبریز با جمعیت ۱۵۹۳۳۷۳ نفر ۴۲ درصد جمعیت استان را به خود اختصاص داده است. براساس تقسیمات کالبدی طرح جامع، این شهر به ۱۰ منطقه تقسیم شده است (زینالی عظیم، ۱۴۰۱؛ زینالی عظیم و بابازاده اسکوئی، ۱۴۰۱). شهر تبریز از نظر الگوی کلی فرم شهری دارای یک شکل خاص قابل طبقه‌بندی نمی‌باشد. شکل شهر تبریز به تبع تاثیر از توسعه ادواری فرم‌های متفاوتی را به خود گرفته است. به‌طوری که شکل درون‌گرایانه را در بافت تاریخی شهر (هسته مرکزی)، شکل شعاعی را در بافت داخلی، شکل حلقوی را در میان بافت داخلی و حاشیه‌ای، شکل شطرنجی را در بافت‌های نو و برنامه‌ریزی شده و شکل آشفته را در بافت‌های غیررسمی می‌توان ملاحظه نمود (زینالی عظیم، ۱۴۰۱). بافت تاریخی- فرهنگی شهر تبریز که

جزو منطقه ۸ تبریز می‌باشد و این منطقه دربرگیرنده هسته میانی شهری می‌باشد. که به عنوان مرکزی‌ترین و مهم‌ترین منطقه شهر تبریز به شمار می‌رود. و با وسعتی معادل ۲۶۰ هکتار می‌باشد که ۲ درصد از مساحت کل شهر تبریز را در بر گرفته است و کوچکترین منطقه بین مناطق دهگانه شهر تبریز می‌باشد. بافت قدیمی شهر تبریز شامل ۷ محله می‌باشد که بر حسب سابقه تاریخی آن‌ها عبارتند از: بازار، شهناز، مقصودیه، دانشسرا، منصور، قره باغ- بالاحمام، تبلی باغ - دمشقیه (هنرجو و همکاران، ۱۴۰۱).

شکل ۲: موقعیت بافت تاریخی - فرهنگی شهر تبریز

یافته‌ها

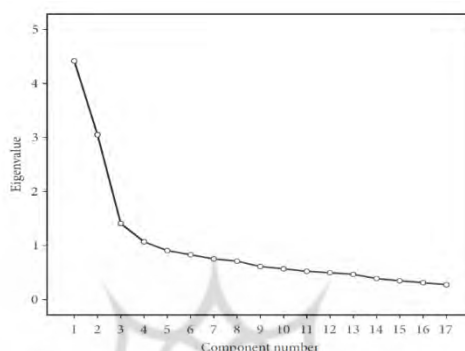
آماره‌های توصیفی

با مشاهده کل پاسخ پرسشنامه، مشاهده شد که ۶۲ درصد پاسخ‌دهندگان مردان و ۳۸ درصد زنان بود. در ارتباط با سن، ۲۰ درصد سن بین ۲۵-۳۵ سال، ۲۸ درصد سنی بین ۳۵ تا ۴۵ سال، ۳۵ درصد سنی بین ۴۵ تا ۵۵ سال و بقیه سنی بالاتر از ۵۵ سال داشتند. از نظر سمت هم ۵۰ درصد از پاسخ‌دهندگان اساتید بودند، ۵۰ درصد متخصصان بودند.

تحلیل عامل اکتشافی

EFA برای ارزیابی روابط بین ویژگی‌ها و عوامل مکنون انجام شد. EFA برای شناسایی تعداد عوامل و برای نوسان عوامل و تناظرات بین آن‌ها به کار می‌رود، تعیین مؤلفه‌هایی که روی عامل خاصی بارگذاری می‌شوند، و نیز حذف مؤلفه‌هایی که روی هیچ‌کدام از عوامل استخراج شده بارگذاری و تاثیر ندارند. EFA برای امتیازات ادراک به دست آمده برای ۱۶ ویژگی به دست آمده با PCA به کار رفت تا استخراج عاملی و چرخش واریمکس در نرم‌افزار SPSS انجام شود. مؤلفه‌های دارای بارگذاری عاملی ۰/۵ یا بالاتر در این مطالعه حذف نشدند. در طول تکرار و چرخش واریمکس، عوامل زیر حذف نشدند. داده‌های برداشت خبرگان در مورد بازآفرینی بافت تاریخی فرهنگ محور که با استفاده از ویژگی‌های متفاوت به دست آمد سه عامل شد. این راه‌حل سه عاملی دارای ارزش ویژه بالاتر از ۱ دارد و واریانس بازآفرینی شهری فرهنگ محور ۷۵/۵۲۵ درصدی را به خوبی توضیح داده است. آزمون بارتلت ۱۵۷۹/۰ ($P < ۰/۰۰۱$) به دست آمد که معناداری کلی ماتریس تناظر را تأیید کرد. مقدار KMO معادل ۰/۹۱ به دست آمد که نشان داد نمونه‌گیری کافی است. بعد از گروه‌بندی ویژگی‌ها، عوامل با نام‌های زیر مشخص شدند: "عملکرد"، "فرم"، "معنا". نمودار تعداد فاکتورها (شکل ۳) نشانگر ارزش ویژه متناظر عوامل با جزء یا عاملی در قیاس با تعداد آن جزء یا عامل است. این نمودار نشان داد که سه تا از آن عوامل نوسان بیشتری را توضیح می‌دهند چون که این خط بعد از فاکتور سه به آرامی صاف می‌شود. باقی عوامل بخش خیلی کوچکی از نوسانات را توضیح می‌دهند و اهمیت زیادی دارند. جدول ۲ نشانگر نتایج EFA این عوامل است و در اینجا عامل ۱ "عملکرد" شامل پنج ویژگی است از جمله توسعه کاربری‌های مختلط (تنوع مشاغل و نیروی کار)، مشارکت روزافزون بخش خصوصی و عمومی و گروه‌ها و انجمن‌های داوطلبانه، بهبود و افزایش سرمایه اجتماعی (معیارها) و شبکه‌هایی که عملکرد جمعی را امکان‌پذیر می‌سازند. افزایش فرصت‌های عرضه شده به جمعیت محلی برای افزایش

مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و دخالت مستقیم شهروندان در ایجاد رویدادها و فعالیت‌های فرهنگی. با مقادیر بارگذاری EFA بین ۰/۶۶۲ تا ۰/۸۵۲ می‌باشد. عامل ۲ "فرم" شامل پنج مؤلفه است یعنی استفاده مجدد از ابنیه خالی، سرمایه‌گذاری درونی (بخش خصوصی - عمومی)، افزایش تعداد و کیفیت فضاهای شهری و مکان‌های فرهنگی، الگوهای حمل و نقل مناسب، حفظ پیوند کالبدی میان عناصر قدیمی و جدید که بارگذاری‌های EFA آن‌ها بین ۰/۷۰۴ و ۰/۹۰۱ می‌باشد. عامل ۳ معنا شامل شش عامل می‌شود یعنی ادغام ایده‌های فرهنگی در برنامه‌های آینده، تغییر نگرش و ادراک ساکنین از محل سکونت خویش، تقویت اعتماد به نفس و اشتیاق در افراد، تحول و دگرگونی اعتبار یک مکان و ساکنین آن، برخورداری از حس تاریخ و پیشرفت (گذشته، حال و آینده)، دلبستگی به مکان که بارگذاری EFA آن‌ها از ۰/۶۰۷ تا ۰/۷۴۹ است. آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷ برای هر عامل به دست آمد.

شکل ۳: صفحه نمایش تعداد فاکتورها در مقابل مقدار ویژه

جدول ۲: نتایج EFA مربوط به بازآفرینی فرهنگ محور

ویژگی‌ها	اشتراکات	بارگذاری‌ها	واریانس (درصد)	آلفای کرونباخ	چولگی	کشیدگی
توسعه کاربری‌های محتلط مشارکت روز افزون گروه‌ها افزایش سرمایه اجتماعی افزایش مشارکت مردم دخالت مردم رویدادهای فرهنگی	عامل ۱: عملکرد	۰/۶۶۲				
	۰/۴۱۲	۰/۷۳۶		۰/۸۰۲	-۰/۵۱۲	-۰/۶۹۲
	۰/۳۸۶	۰/۷۷۷	۱۵/۲۷		-۰/۵۸۴	-۰/۳۷۱
	۰/۵۰۶	۰/۷۱۴			۰/۴۶۳	۰/۱۹۵
	۰/۴۸۵	۰/۸۲۵			۰/۳۹۹	۰/۵۱۳
عامل ۲: فرم						
استفاده مجدد از ابنیه خالی سرمایه‌گذاری درونی افزایش تعداد و کیفیت فضاهای شهری و مکان‌های فرهنگی	۰/۶۲۷	۰/۸۶۲			-۰/۴۱۷	۰/۱۱۷
	۰/۶۵۱	۰/۸۰۳		۰/۸۹۲	-۰/۵۰۹	-۰/۷۱۵
	۰/۷۰۵	۰/۹۰۱	۱۹/۳۸		۰/۲۱۳	۰/۴۰۸
الگوهای حمل و نقل مناسب حفظ پیوند کالبدی میان عناصر قدیمی و جدید	۰/۵۹۹	۰/۷۰۴			۱/۵۶۹	-۱/۱۱۶
	۰/۶۱۱	۰/۷۸۶			-۰/۳۵۱	-۱/۹۹۴
ادغام ایده‌های فرهنگی در برنامه‌های آینده تغییر نگرش و ادراک ساکنین از محل سکونت خویش	عامل ۳: معنا	۰/۷۴۹			۰/۵۷۱	-۱/۰۶
	۰/۴۵۱	۰/۷۰۲			۰/۱۲۱	-۰/۷۵۳
تقویت اعتماد به نفس و اشتیاق در افراد تحول و دگرگونی اعتبار یک مکان و ساکنین آن برخورداری از حس تاریخ و پیشرفت (گذشته، حال و آینده) دلبستگی به مکان		۰/۶۷۵	۱۱/۷۵	۰/۷۹۵	-۰/۶۳۷	-۰/۵۱۵
	۰/۳۹۵	۰/۶۰۷			۰/۸۵۱	-۰/۱۱۲
	۰/۲۹۸	۰/۶۴۲			-۰/۳۸۸	-۰/۴۴۲
	۰/۳۵۷	۰/۷۲۱			-۰/۶۰۸	-۰/۷۹۵

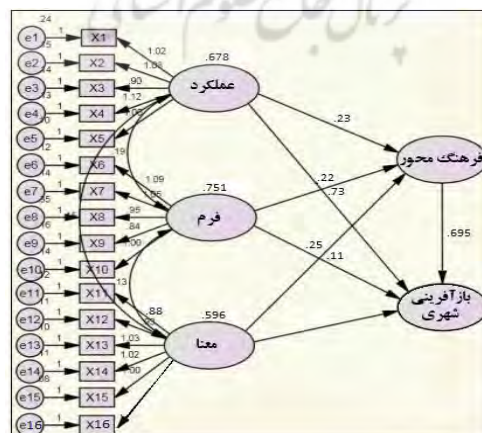
همان‌طور که قبلاً اشاره شد، آلفای کرونباخ ۰/۷ یا بیشتر از آن نشان‌دهنده پایایی پرسشنامه است. جدول ۲ نشان‌دهنده نتایج پایایی مبتنی بر انسجام داخلی مؤلفه‌هاست که براساس هر عامل گروه‌بندی شده‌اند. ضرایب آلفای کرونباخ برای همه مؤلفه‌ها برابر ۰/۷ و بالاتر از ۰/۷ به دست آمد که مقادیر آلفا برای عوامل نشان داد که پرسش‌ها پایایی لازم داشتند.

آزمون‌های نرمال بودن داده‌ها

در این مطالعه بررسی نرمال بودن مجموعه داده‌ها با استفاده از چولگی و کشیدگی انجام شد. چولگی و کشیدگی برای هر مؤلفه سنجیده شد تا نرمال بودنشان مشخص شود. مقادیر مطلق چولگی و کشیدگی بین ۲- تا ۲+ بود. مقادیر چولگی و کشیدگی همه مؤلفه‌ها (همانند جدول ۲) قابل قبول هستند و این نشان می‌دهد که همه مؤلفه‌ها توزیع نرمالی دارند. در نتیجه، مقدار چولگی و کشیدگی بین ۱/۹۹۴- تا ۱/۵۶۱+ نشان می‌دهد که داده‌ها توزیع نرمالی دارد. این تأیید‌کننده درستی به‌کارگیری دیدگاه معادلات ساختاری برای مجموعه داده‌های متناظر است.

شناسایی و تأثیر متغیرهای مکنون

معادلات ساختاری با استفاده از روش ML و براساس ۴۰ مشاهده تخمین زده شد. برای اصلاح مدل معادلات ساختاری آموس (Amos) به کار رفت. ۱۶ متغیر مشاهده شده برای کالیبره کردن این مدل به کار رفتند. این مدل منجر به شناسایی سه متغیر برون‌زای مکنون شد یعنی "عملکرد"، "فرم" و "معنا" (شکل ۳) که نشانگر جنبه‌های اصلی بازآفرینی شهری فرهنگ محور می‌باشد. جدول ۳ و شکل ۴ نشانگر روابط بین متغیرهای مکنون است. ستون اول نشانگر متغیرهای مدل است از جمله درون‌زا و برون‌زای مکنون. ستون‌های بعدی آماره‌های متفاوت روابط را نشان می‌دهند از جمله اوزان رگرسیون استاندارد شده (Std.R.W)، خطای استاندارد (S.E)، نسبت بحرانی (C.R) و مقدار پایایی (P). مقادیر P و C.R برای ارزیابی معناداری پارامتری آن به کار می‌رود. C.R در واقع نسبت بحرانی پارامتری S.E است. وقتی $C.R. > 1/96$ برای وزن رگرسیون باشد، در سطح ۰/۰۵ معنادار است و p-value معادل ۰/۰۰۰ نشان می‌دهد که معناداری کمتر از ۰/۰۰۱ است. بیشتر اوزان رگرسیون دارای استاندارد منطقی هستند (یعنی بالای ۰/۵). در مدل ساختاری، بازآفرینی شهری بافت تاریخی با فرهنگ محور به کمک سه متغیر برون‌زای مکنون توضیح داده شد. یعنی عملکرد، فرم، معنا که در سطح ۰/۰۰۱ معنادار هستند. در نتیجه، این عوامل پارامترهای قابل قبول و رضایت‌بخشی از نظر آماری هستند که امکان به‌کارگیری‌شان برای ارزیابی بازآفرینی فرهنگ محور وجود دارد. نتایج نشان دادند که فرم حداکثر مقدار تخمین را ($\gamma=0/185$) به دست آورد و بعد از آن "عملکرد" ($\gamma=0/178$)، "معنا" ($\gamma=0/169$) قرار دارند. تناظر بالایی بین متغیرهای مکنون عملکرد و معنا با بارگذاری ($\gamma=0/175$) وجود دارد که نشانگر تشابه بالای عوامل مشاهده شده تحت این سه مفهوم (شکل ۳) است. این مفاهیم را می‌توان در قالب یکی در آورد چون که آن‌ها بارگذاری تناظری بالایی دارند. ولی این مدل بارگذاری‌های عاملی و شاخص‌های برازش بهتری بدون ترکیب مفاهیم عملکرد و معنا به دست می‌دهد.

شکل ۴: مدل معادله ساختاری برای بازآفرینی بافت تاریخی با فرهنگ محور در شهر تبریز

جدول ۳: مدل سنجش معادلات ساختاری

P	C.R.	S.E.	Std.R.W.	متغیر آشکار برونزا	متغیر مکنون برونزا
۰/۰۰۰	۱۸/۶۸	۰/۰۴۵	۰/۵۹۸	توسعه کاربری‌های مختلط (تنوع مشاغل و نیروی کار)	ξ1
۰/۰۰۰	۱۷/۵۴	۰/۰۴۸	۰/۶۵۳	مشارکت روزافزون گروه‌ها	x2
۰/۰۰۰	۱۳/۹۱	۰/۰۵۷	۰/۶۸۵	بهبود و افزایش سرمایه اجتماعی	x3
۰/۰۰۰	۲۴/۰۶	۰/۰۸۱	۰/۵۳۱	افزایش مشارکت اجتماعی	x4
۰/۰۰۰	۱۲/۰۹	۰/۰۴۱	۰/۸۰۱	دخالت شهروندان در رویدادها و فعالیت‌های فرهنگی	x5
۰/۰۰۰	۱۱/۵۵	۰/۰۳۹	۰/۸۰۵	استفاده مجدد از ابنیه خالی	x6
۰/۰۰۰	۱۴/۶۳	۰/۰۴۶	۰/۷۷۹	سرمایه‌گذاری درونی	x7
۰/۰۰۰	۹/۳۴	۰/۰۳۶	۰/۸۵۲	افزایش تعداد و کیفیت فضاهای شهری و مکان‌های فرهنگی	x8
۰/۰۰۰	۱۶/۱۵	۰/۰۴۹	۰/۶۹۲	الگوهای حمل و نقل مناسب	x9
۰/۰۰۰	۱۵/۴۲	۰/۰۵۲	۰/۷۰۳	حفظ پیوند کالبدی میان عناصر قدیمی و جدید	x10
۰/۰۰۰	۲۱/۱۶	۰/۰۶۱	۰/۶۸۲	ادغام ایده‌های فرهنگی در برنامه‌های آینده	x11
۰/۰۰۰	۱۸/۵۰	۰/۰۶۷	۰/۶۳۱	تغییر نگرش و ادراک ساکنین از محل سکونت خویش	x12
۰/۰۰۰	۲۰/۰۹	۰/۰۶۹	۰/۶۰۵	تقویت اعتماد به نفس و اشتیاق در افراد	x13
۰/۰۰۰	۱۹/۵۸	۰/۰۷۸	۰/۵۷۹	تحول و دگرگونی اعتبار یک مکان و ساکنین آن	x14
۰/۰۰۰	۱۹/۱۲	۰/۰۷۲	۰/۵۹۵	برخوردارگی از حس تاریخ و پیشرفت (گذشته، حال و آینده)	x15
۰/۰۰۰	۱۸/۸۴	۰/۰۶۸	۰/۶۶۶	دلبستگی به مکان	x16
S.E.	Std.R.W.	S.E.	Std.R.W.	متغیر مکنون برونزا	متغیر مکنون درونزا
۰/۰۰۰	۷/۱۳	۰/۲۱۲	۰/۶۸۷	عملکرد	ξ1
۰/۰۰۰	۵/۹۱	۰/۱۹۸	۰/۷۵۱	فرم	ξ2
۰/۰۰۰	۹/۵۵	۰/۲۱۹	۰/۵۹۶	معنا	ξ3

شاخص‌های برازش

یکسری شاخص‌ها برای بررسی مدل نیکویی معادلات ساختاری به کار رفتند. شاخص‌های برازش باید ارتقا داده شوند تا نتایج بهتری به دست آید. نتایج مدل نهایی در شکل ۴ ارائه شده است و شاخص‌های نیکویی برازش را به صورت زیر ارائه شده‌اند: مجذور کای دو، χ^2 معادل ۱۹۸/۰۵ درجه آزادی (f) ۸۲ و مقدار p کمتر از ۰/۰۰۱، و کای دو نسبی ($\frac{\chi^2}{df}$) به دست آمد. در ادامه شاخص‌های برازش معادلات ساختاری به دست آمده محاسبه می‌شوند. شاخص‌های دیگر برازش معادلات ساختاری در ادامه توضیح داده شده‌اند. در مدل پایه، همه متغیرهای سنجیده شده فاقد تناظر هستند. این شاخص بین ۰ و ۱ است وقتی برازش هنجار شده $NFI \geq 0/9$ باشد نشانگر برازش مطلوب مدل است.

رابطه (۴)

$$NFI = 1 - \frac{\chi_M^2}{\chi_B^2}$$

در این رابطه، χ_M^2 مقدار مجذور کای مدل پیشنهادی و χ_B^2 مقدار مجذور کای مدل پایه است. با استفاده از معادله رابطه ۴، مقدار NFI محاسبه شده ۰/۹۵ به دست آمد که نشان دهنده برازش هنجار شده مطلوب می‌باشد. شاخص برازش تطبیقی (CFI) یکی از شاخص‌های برازش محبوب است که تحت تأثیر اندازه نمونه قرار نمی‌گیرد. CFI از طریق روابط ۵، ۶ و ۷ به دست می‌آید:

رابطه (۵)

$$CFI = 1 - \frac{\hat{\delta}_M}{\hat{\delta}_B};$$

رابطه ۶)

$$\hat{\delta}_M = \max(\chi_M^2 - df_M, 0);$$

رابطه ۷)

$$\hat{\delta}_B = \max(\chi_B^2 - df_B, 0);$$

در این رابطه، $\hat{\delta}_M$ و $\hat{\delta}_B$ میزان درجه عدم تعیین مدل ارزیابی شده و حالت پایه را به ترتیب نشان می‌دهد. CFI به ارزیابی عملکرد مدل مدنظر با مدل پایه می‌پردازد. مقدار $CFI \geq 0.9$ باشد نشانگر برازش مطلوب بودن برازش مدل است. در این مطالعه، CFI به دست آمده 0.972 است که بالاتر از مقدار قابل قبول بوده و نشانگر برازش خوب مدل است. شاخص تاکر-لویس (TLI) یا شاخص برازش غیراستاندارد (NNFI) شاخصی تصاعدی است. در برخی موارد که اندازه نمونه کوچک‌تر است، مقدار NNFI می‌تواند برازش ضعیفی به دست بدهد. شاخص TLI به کمک رابطه ۸ به دست می‌آید.

رابطه ۸)

$$TLI = \frac{\frac{\chi_B^2}{df_B} - \frac{\chi_M^2}{df_M}}{\frac{\chi_B^2}{df_B} - 1}$$

$TLI \geq 0.9$ نشانگر قابل قبول بودن برازش مدل است. مقدار TLI به دست آمده در این مطالعه (0.961) در محدوده برازش قابل قبول است. ریشه میانگین مربعات خطاهای تخمین (RMSEA) سنجه مطلق برازش براساس پارامتر غیرمرکزیت است. با در نظر گرفتن N به‌عنوان اندازه نمونه و df به‌عنوان درجه آزادی، RMSEA به‌صورت رابطه ۹ محاسبه می‌شود.

رابطه ۹)

$$RMSEA = \frac{\sqrt{\chi^2 - df}}{\sqrt{df \cdot (N - 1)}}$$

اگر $RMSEA \leq 0.06$ باشد به‌عنوان برازش خوب در نظر گرفته می‌شود. مقدار RMSEA به دست آمده در مطالعه حاضر 0.05 است که نشان می‌دهد این مدل برازش خوبی دارد. در نتیجه، همه مقادیر آماری مدل سنجش مناسب و قابل قبول هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

در نتیجه، این مطالعه، یک روش بازآفرینی شهری فرهنگ محور را با تلفیق مجموعه‌ای از روش‌ها، با هدف کشف مفهوم فرهنگی شهر با کمک پیوند دادن فضای کالبدی بافت تاریخی شهر با معنای فرهنگی، مورد بررسی قرار می‌دهد. در این مطالعه، ۴۰ خبره در مورد بازآفرینی شهری فرهنگ محور براساس عوامل مختلف در محیط ساخت‌وساز شده مورد مصاحبه قرار گرفتند. EFA به گروه‌بندی پارامترها در قالب سه دسته با ۱۶ پارامتر پرداخت یعنی: "عملکرد"، "فرم" و "معنا". بعد یک معادلات ساختاری توسعه داده شد تا عوامل تأثیرگذار بر بازآفرینی شهری با رویکرد فرهنگ محور مشخص شوند. در این مدل ساختاری، رابطه بین متغیر مکنون درون‌زایی مانند بازآفرینی شهری بافت تاریخی به کمک سه متغیر برون‌زای مکنون فرهنگ محور توضیح داده می‌شود که در سطح 0.001 معنادار هستند. نتایج نشان دادند که ۱۶ ویژگی را می‌توان برای ارزیابی سطح رضایت از سه متغیر مکنون در سطح معناداری 0.001 به کار برد. در نتیجه، این ویژگی‌ها را پارامترهای قابل قبول و رضایت‌بخشی می‌دانند که امکان استفاده از آن‌ها برای ارزیابی بازآفرینی شهری با رویکرد فرهنگ محوری یا فرهنگ‌گرا وجود دارد. نتایج نشان دادند که فرم حداکثر مقدار تخمین را ($0.85/7$) به دست

آورد و بعد از آن "عملکرد" ($\gamma=0/78$)، "معنا" ($\gamma=0/69$) قرار دارند. تناظر بالایی بین متغیرهای مکنون عملکرد و معنا با بارگذاری ($\gamma=0/715$) وجود دارد. جدول ۳ خلاصه‌ای از نتایج معادلات ساختاری ارائه می‌دهد که ابتدا اثرات متغیرهای مشاهده شده بر متغیرهای مکنون را ثبت می‌کند و تأثیرات حاصله بر بازآفرینی بافت تاریخی شهر را نشان می‌دهد. متغیر فرم بالاترین تأثیر را بر بازآفرینی شهری فرهنگ محور دارد که توسط متغیرهای سنجیده شده‌ای مانند از جمله استفاده مجدد از ابنیه خالی، سرمایه‌گذاری درونی (بخش خصوصی - عمومی)، افزایش تعداد و کیفیت فضاهای شهری و مکان‌های فرهنگی، الگوهای حمل و نقل مناسب، حفظ پیوند کالبدی میان عناصر قدیمی و جدید نشان داده می‌شود که در بین آنها افزایش تعداد و کیفیت فضاهای شهری و مکان‌های فرهنگی بیشترین تأثیر را دارد. عملکرد دومین متغیر مکنون است که بعد از "فرم" بر بازآفرینی شهری بر مبنای فرهنگ محور تأثیر گذاشت. متغیر مکنون "عملکرد" به کمک پنج متغیر سنجیده شدند "توسعه کاربری‌های مختلط (تنوع مشاغل و نیروی کار)، مشارکت روزافزون بخش خصوصی و عمومی و گروه‌ها و انجمن‌های داوطلبانه، بهبود و افزایش سرمایه اجتماعی (معیارها و شبکه‌هایی که عملکرد جمعی را امکان‌پذیر می‌سازند). افزایش فرصت‌های عرضه شده به جمعیت محلی برای افزایش مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و دخالت مستقیم شهروندان در ایجاد رویدادها و فعالیت‌های فرهنگی نشان داده می‌شود. در بین پنج متغیر در نظر گرفته شده، دخالت مستقیم شهروندان در ایجاد رویدادها و فعالیت‌های فرهنگی بالاترین بارگذاری را نشان داد که بیانگر این است که دخالت مستقیم شهروندان در ایجاد رویدادها و فعالیت‌های فرهنگی عامل مهمی برای سنجش عملکرد است. در نتیجه، دخالت مستقیم شهروندان در ایجاد رویدادها و فعالیت‌های فرهنگی از جمله عوامل مهم هستند که بر بازآفرینی شهری بر مبنای فرهنگ محور تأثیر می‌گذارند. ویژگی "مشارکت اجتماعی" بارگذاری کمتری از سایر عوامل دارد. متغیر مکنون "معنا" کمترین میزان بارگذاری عاملی را روی "بازآفرینی فرهنگ محور بافت تاریخی شهر تبریز" دارد. در نتیجه، سطح بازآفرینی شهری کمتر تحت تأثیر فرهنگ محور از متغیر مکنون "معنا" قرار دارند. این متغیر توسط شش متغیر آشکار از جمله ادغام ایده‌های فرهنگی در برنامه‌های آینده، تغییر نگرش و ادراک ساکنین از محل سکونت خویش، تقویت اعتماد به نفس و اشتیاق در افراد، تحول و دگرگونی اعتبار یک مکان و ساکنین آن، برخورداری از حس تاریخ و پیشرفت (گذشته، حال و آینده)، دل‌بستگی به مکان سنجیده شد. در بین این متغیرها، ادغام ایده‌های فرهنگی در برنامه‌های آینده بالاترین بارگذاری عاملی را روی "معنا" به دست آورد که نشانگر آن است که ادغام ایده‌های فرهنگی در برنامه‌های آینده تأثیرگذارترین عامل در سنجش معنا است. عامل "تحول و دگرگونی اعتبار یک مکان و ساکنین آن" با کمترین بارگذاری عاملی نشانگر کمترین تأثیر این عامل است. در نتیجه می‌توان گفت که آن‌ها تأثیر کمتری بر بازآفرینی شهری فرهنگ محور از نظر معنا دارند. از دیدگاه خبرگان، فعالیت‌ها در رویدادهای فرهنگی به شکل‌دهی حس هویت فرهنگی شهری و ارتقای مشارکت ساکنان در مکان‌های عمومی از طریق بازآفرینی فرهنگ محور کمک می‌کند که باعث می‌شود. ساکنین بتوانند یک تجربه منحصر بفرد و مرتبط با فرهنگ در مصرف به دست آورند، بنابراین بنظر می‌رسد که سازماندهی رویدادهای فرهنگی می‌تواند همواره جذابیت پیشنهاد تجاری را بهبود بخشد، که نهایتاً تأثیر مثبتی روی اقتصاد درون بافت تاریخی خواهد داشت. در این مرحله، طراحان باید توابع جدیدی را برای مکان‌های بلا استفاده تدوین کنند و فعالیت‌های بالقوه فرهنگی را با در نظر گرفتن تمام نگرانی‌های ذی‌نفعان، معمولاً در مرحله طراحی و اجرای بازآفرینی شهری برنامه‌ریزی کنند. نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیق (پورذکریا و همکاران، ۱۳۹۸؛ مولائی و محمدزاده، ۱۴۰۰، قربانی ابراهیمی و همکاران، ۱۴۰۰، بهرامی و همکاران، ۱۴۰۱، Kara and Iranmanesh, 2023; Diao and Liu, 2022; dedu ccin and crclecc 2022; Chiu et al, 2019; Tajtáková and Olejárová, 2019 این مقاله، کشف شد که وجود این منابع فرهنگی است که باعث می‌شود بافت تاریخی شهر تبریز، یک شهر برجسته، ویژگی‌های جغرافیایی منحصر به فرد و قابلیت شناخت متفاوت از سایر قسمت‌های شهر منعکس کند. نظریه‌های سنتی حفاظت فرهنگی و نوسازی شهری نمی‌توانند مشکلات پیش روی برخی نواحی بافت تاریخی شهر تبریز، را به‌طور موثری حل کنند. در بازآفرینی شهری فرهنگ‌گرا، تمرکز تنها به حفظ میراث محدود می‌شود، بلکه به تعداد زیادی از منابع

فرهنگی در شهر بستگی دارد که اینها را کم کم به کل شهر اشاعه می‌دهد که می‌توانند تنوع فرهنگی را منعکس کنند که می‌تواند وسعت فرهنگ شهری را گسترش دهد. از سوی دیگر، در مقایسه با ساختمان‌های تاریخی محدوده، منابع فرهنگی بیشتر مربوط به تجارب شخصی و احساسات ساکنان هستند، که به احتمال زیاد با ساکنان طنین‌انداز می‌شوند و عمق فرهنگ شهری را منعکس می‌کنند. به عنوان بخش پیشرو در "احیای قسمت تاریخی شهر"، انتظار می‌رود بازآفرینی شهری فرهنگ‌گرا مشکلات واقعی قابلیت فهم نبودن اطلاعات فرهنگی، عدم دسترسی به مکان‌های فرهنگی، و عدم استفاده از منابع فرهنگی را حل کند و سپس منطقه درونشهر را تحریک می‌کنند تا از تخریب فرهنگی دور شوند. پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آتی حتماً از روش تحلیل روایت مکانی استفاده شود روایت مکانی می‌تواند اطلاعات فرهنگی بالقوه را کشف کند. در بازآفرینی شهری با استفاده از روایت مکانی، با ترتیب دادن محتوای روایت، شهر قادر به بازیابی حافظه جمعی گذشته و حامل‌های حافظه جمعی مانند "اشیا"، "فضاها" و "رویدادها" است. سپس تاریخچه منطقه‌ای، ویژگی‌های فرهنگی، زندگی روزمره و دیگر اطلاعات ثبت شده می‌توانند در طراحی و ایجاد فضای عمومی ادغام شوند که منجر به تفسیر اطلاعات فرهنگی می‌شود. بازآفرینی مبتنی بر تفسیر منابع فرهنگی می‌تواند محیط فیزیکی شهر را بهبود بخشد و تصویر شهر را بهبود بخشد. این مساله اهمیت مثبتی در رابطه با جنبه‌های مادی بازسازی درونشهر دارد. روایت مکانی می‌تواند منابع فرهنگی پراکنده را یکپارچه کند و ارتباط بهتر بین این موارد را ارتقا دهد. در رویکرد مبتنی بر روایت مکانی، با ایجاد ساختار روایی برای پیوند دادن منابع فرهنگی پراکنده در سراسر شهر به صورت متوالی، می‌تواند به‌طور موثری منابع فرهنگی پراکنده در شهر را یکپارچه کند، و در عین حال، ارتباط بین منابع فرهنگی مختلف در محیط‌های شهری را ایجاد کند.

سپاسگزاری

از همه کسانی که در این تحقیق ما را یاری کرده‌اند تشکر و قدردانی می‌نمایم.

منابع

- آروین، م.، قانع، م. و پوراحمد، ا.، ۱۴۰۱. ارزیابی بهره‌گیری از قابلیت‌های هنر عمومی در بازآفرینی فرهنگ مینا (مطالعه موردی: محله عودلاجان)، تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، ۲۲(۶۴)، ۱۸۱-۱۹۹.
- <http://si.ir/paper9/////fa>
- ابراهیمی قربانی، ف.، رنجبر، ا. و عندلیب، ع.، ۱۴۰۰. شناسایی استراتژی‌های بازآفرینی فرهنگ مینا در محدوده‌های تاریخی شهرهای ایران؛ مورد مطالعه: محله فیض‌آباد کرمانشاه، باغ نظر، ۱۸(۹۶)، ۱۰۵-۱۲۰.
- <http://o.i.oriddbi:444444gh>..... 4111
- اردلان، س.، زبیری، ک.، سعیدی رضوانی، ن. و حبیبی، ک.، ۱۴۰۱. الگوی گردشگری خلاق مبتنی بر رویکرد بازآفرینی فرهنگ محور با تأکید بر ایده شهر خلاق، گردشگری و توسعه، ۱۱(۱)، ۳۵-۵۲.
- <http://ddoiorg11.t.222>.....
- بهرامی، ف.، خادم‌الحسینی، ا.، صابری، ح. و مختاری ملک‌آبادی، ر.، ۱۴۰۱. سنجش تاثیر مولفه‌های بازآفرینی فرهنگ مینا بر توسعه پایدار گردشگری در بافت فرسوده تاریخی شهر اصفهان، جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، ۱۲(۲)، ۴۱۹-۴۳۳.
- <http://o.i.or111.t.222>..... 9.
- پوردکریا، م.، فدائی‌نژاد، ب. و مجردی، س.، ۱۳۹۸. بازخوانی رویکرد بازآفرینی فرهنگ-مینا در ساخت شهر خلاق (تدوین چارچوب تحلیلی بازآفرینی قطب خلاق و فرهنگی)، باغ نظر، ۱۶(۷۷)، ۵-۱۴.
- <http://ddoiorg/10.22034/bagh.2019.148078.3766>.
- حقیقی، ج.، زرآبادی، ز.، بهزادفر، م. و رفیعیان، م.، ۱۴۰۲. ارائه الگوی ارزیابی تصمیم‌سازی در بازآفرینی شهری، تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، ۲۳(۶۹)، ۴۵۹-۴۷۷. <http://kkskhh.a.ir/article-1-4085-fa.html>.
- رحیمی، ح. و حیدری، م.، ۱۴۰۲. ارزیابی ساکنان از میزان اثربخشی قوانین بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری بر فرایند بازآفرینی شهر حمیدیا، جغرافیا و آمایش شهری منطقه‌ای، ۱۳(۴۶)، ۱۷۷-۲۰۲.
- <https://doi.org/10.1111/gaij.222>..... 111.

- زینالی عظیم، ع.، ۱۴۰۱. تحلیل رضایت شهروندان تبریز از خدمات عمومی شهر به لحاظ ابعاد ذهنی-گفتمان طراحی شهری مروری بر ادبیات و نظریه‌های معاصر، ۳(۱)، ۵۹-۷۶.
<http://www.dardasda.ir/article-00-666666fa.html>
- زینالی عظیم، ع. و بابازاده اسکویی، س.، ۱۴۰۱. تحلیلی بر ایجاد شهر هوشمند قابل زندگی در شهر تبریز، اقتصاد و برنامه‌ریزی شهری، ۳(۴)، ۲۴-۳۷.
<http://si.ir.paper/////////f a>
- زینالی عظیم، ع.، ۱۴۰۱. تحلیل دل‌بستگی مکانی در شهر تبریز با به کارگیری مقیاس شهرهای هوشمند در دوران بیماری کووید ۱۹، پژوهش‌های جغرافیایی برنامه‌ریزی شهری، ۱۰(۳)، ۶۵-۸۰.
<http://www.angeo.ir/urj/angeo.....7777>
- سلیمانیان، س. و فنی، ز.، ۱۴۰۰. ارزیابی عوامل موثر بر گردشگری در بافت تاریخی با رویکرد بازآفرینی فرهنگ مینا (محدوده مورد مطالعه: شهر بابلسر)، مطالعات مدیریت گردشگری، ۱۶(۵۳)، ۲۶۵-۲۹۲.
<http://www.angeo.ir/urj/angeo.....7777>
- قره بگلو، م.، بی‌تی، ح. و سید حاجی آقایی، س.، ۱۴۰۱. بررسی نقش بازآفرینی فرهنگ-مینا در توسعه پایدار شهری (مطالعه موردی تجارب جهانی)، معماری‌شناسی، ۴(۲۰)، ۶۱-۶۸.
<http://www.ensani.ir/fa/article88888888>
- مرادی، ف.، زرآبادی، ز. و ماجدی، ح.، ۱۳۹۸. واکاوی اصول بازآفرینی شهری فرهنگ-مینا با رویکرد ارتقای رقابت‌پذیری، باغ نظر، ۱۶(۷۰)، ۵-۱۶.
<http://www.angeo.ir/urj/angeo.....7777>
- مفیدی، م. و قاسم شریفی، ت.، ۱۳۹۸. بازآفرینی فرهنگ مینا با تاکید بر توسعه اجتماع محلی پایدار (مورد پژوهی: بافت تاریخی محله راه ری قزوین)، جغرافیا و روابط انسانی، ۲(۱)، ۲۶۸-۳۰۱.
<http://www.angeo.ir/urj/angeo.....7777>
- مولایی، ا. و محمدزاده، م.، ۱۴۰۰. بازشناسی جایگاه عوامل فرهنگی در بازآفرینی محله‌های قدیمی و تاریخی شهرها (نمونه موردی محله پای توپ بجنورد)، دانش شهرسازی، ۵(۴)، ۲۳۹-۲۶۰.
<http://www.angeo.ir/urj/angeo.....7777>
- هنرجو، م.، اکبری نامدار، ش.، سینگری، م. و درسخوان، ر.، ۱۴۰۱. سنجش اثرگذاری ساختمان بلند بر ادراک ساکنان در بافت مرکزی شهر تبریز از منظر کالبدی-معنایی، گفتمان طراحی شهری مروری بر ادبیات و نظریه‌های معاصر، ۳(۱)، ۹۷-۱۱۶.
<http://www.dardasda.ir/article-00-222222fa.html>
- Boussaa, D., 8888. brba n Regeneration and the cearch for dēntity in cistoric ci ties, Sustainability, 00(,, 1-444 44htts: ::doi.or.... /su000444448.
- ,hiu, Y.H., LeeM MS. and WanJJ JW,, ... ultu re-led urban regeneration strate:y: vn ev aluation of the management strategies ad merfomame of urcan receneration stations in caicei ci ty c cac itat International, ,,, , ,. ht://oi.or.... ..habitatint0000000000.
- ,iao, ,, and Lu, S., 2222. The Culture-Oriented drda n Regeneration: Place NarratiNein the Case of the Inner li ty of Haiyan (Zhejiang,, China.. Sustainability, 44, 1-,, ... ht://oi.or//333333/su11122222
- Hui, H. and Bowen. . . 0033. The Regeneration and Value Realization of Urban Cultural cesources in the Capital of Culture in East Asian Cities: The mmamples from [hina]]] Journal of Resources and colo cy2 2222 2222, 777-66.. ht://oi.or.... .....iss n.... .-..... ..... 333.
- Jalala, .. , 00... Culture Oriented dlanning gggroagh for Sustainable Urban Develommæt of Gaza City. Thesis TT,,,, ,ast ern Mediterranean UniversityI Institute of Graduate dtudies anR Resear,h, ,e .t. of ArchitectureF ãmagustaN Ñrth Cyprus. ht///h/1.handle.netI lllll 1111.
- Kara. .. and mranmaneshm. , 3333. Modellind and AssessinS Sustainable brba n Regeneration for Historic brba n Quarters via Analytical Hierarchy ProLessL LnLL L LLLLE.. ht://oi.or.. 00.////I an7777777777.
- mim, YY.Ynd mim, HHH2222. Urban Regeneration Involvinv mommunication between University Students and Residents: : Case Study on the Student Village gesign project. Int. .. Environ. Res. Public HealthHl 11 ll 1111https://doi.or//333333/ijerph5555555555.
- mimY YYmim. .... and Seo, WW.W3333. The cercection of Urban Regeneration by StادهoldersdA Case dtudy of the Student Village Design Project in .orea. Buil,in,s, ,,, ... ht://oi.or//333333.buildings22226666.

